

zij gaven mij te eten, en een jongen, dien zij mij mee-gaven, bracht mij in 't molendal terug. Zoo ver was ik verdwaald, dat ik vreemde hulp noodig had. Maar ik kwam weer op den rechten weg en ben nooit weer afgedwaald mijn leven lang.

De lamp met het groene scherm zag ik nog eens. Het was heel toevallig en ongeveer een maand later. Toen brandde ze echter aan de andere zijde van het huis, aan een heel ander venster.

Toen hoorde ik nog eenmaal het leelijke lachen van mijn broer, maar ditmaal was het van mij zelf gekomen. Dat was het laatste en het moeilijkste, maar ook daarmee kwam ik klaar, en daarvoor ben ik mijn broer meer dank schuldig dan voor al het andere.

Van mijn broer hoorde ik in dit jaar niets meer, en ook in 't volgende niet. Steeds dringender werd het noodig den molen van een waterrad te voorzien en ik begaf mij opnieuw aan den arbeid; het viel mij zwaarder dan te voren, omdat ik zelf haast geloofde, wat de menschen elkaar zeven mijlen ver in den omtrek vertelden, namelijk dat op den zaagmolen een vloek rustte, sedert mijn broer dat gedaan had, en dat er niet eer weer zegen op neerdalen zou, voordat deze daad geboet was.

Zoo deden de menschen alles, al was het ook zonder opzet om hun praatjes waar te maken. Ik bracht echter toch weer geld bij elkaar, en toen ik er eindelijk aan dacht met het waterrad te beginnen, stortten twee paarden in de molenbeek en moesten afgemaakt worden. Toen dacht ik te twifelen. Reeds had ik het hout gereed gemaakt en werktuigen gekocht; ik kon zelf het molenrad maken, maar moest daarbij nog andere arbeiders in dienst nemen, daar ook de watertoevoer veranderd moest worden, en dat was nu weer niet mogelijk want ik moest twee nieuwe paarden koopen.

Deze waren niet uit de streek. Ik had ze in den Elzas op een paardenmarkt gekocht; en tot ze aan de bergen gewend waren, wilde ik zelf met hen rijden.

Eens — 't was in Mei — voerde ik planken naar de stad. Alles was goed gegaan, en ik was met den ledigen wagen op den terugweg. In het laatste dorp, dat ik door moest rijden, kwam ons een kudde vee, die van de wei huiswaarts keerde, tegen. Zooals dat in de bergen 't gebruik is droeg het vee schelletjes, en daarvoor werden de paarden bang. Zij vloegen als razend door het dorp. Ik stond op den wagen en hield de teugels. De menschen kwamen uit de huizen rennen, mannen, vrouwen, kinderen, alles door elkaar, en niemand had den moed mijn paarden tegemoet te loopen.

Ik wist wat mij te wachten stond. Ik kon van den wagen springen, maar dan werd ik overreden, kwam in het gunstigste geval met eenige gebroken ribben er van af; ik kon blijven zitten, dan stortte ik misschien buiten het dorp waar een bocht was, met paard en wagen van de helling naar beneden. Een derde geval was er nog, als de paarden aangehouden werden. Ik raasde het laatste huis voorbij, mijn paarden werden voor de laatste maal nageschreeuwd en wilder dan te voren renden zij de helling tegemoet.

Reeds zag ik de kromming, — daar kwam om den hoek een meisje, dat een hooihark op den schouder droeg. Zij zette groote oogen op, en zonder zich een oogenblik te bedenken stond zij midden op den weg stil en hield de hooihark dwars over den weg.

Het scheen mij iets waanzinnigs. Hoe wou een meisje wagen, wat sterke mannen niet hadden durven doen!

„Weg, weg!”

Ik schreeuwde het, zoo luid ik kon, maar zij bleef staan. Ik trok de paarden op zij, want ik dacht als mijn leven ook geofferd moet worden, dan is een toch genoeg.

De paarden raasden verder, recht uit. En sneller dan te zeggen is, gebeurde het volgende.

Zoo, toen de paarden voor het meisje aangekomen waren, liet ze de hark vallen, sprong op zij en hing zich in den teugel van het rechter paard.

Natuurlijk werd ze eenvoudig meegesleept. Maar het schijnt dat dieren, zoo gauw zij zich door een zwakker wezen tegengehouden zien, hun weerspanning opgeven.

Mijn paarden verlangzaamden hun stap. Daardoor was het hun mogelijk de bocht door te komen. Dadelijk daarna stond de wagen.

De paarden schuimbekten, maar zij waren er heel-huids af gekomen, de wagen was heel gebleven, ik zelf was ongedeerd; het meisje echter hingen de flarden aan 't lijf, en haar handen bloedden, zij had haar knie open-gereten, haar haren waren in de war. Zoo stond zij voor mij toen ik naar de paarden rende, en zij streelde het paard dat haar dit alles had aangedaan, en zei vriendelijk:

„Kijk, als men elkaar goed ondersteunt, dan gaat alles wel.”

Zoo iets had ik nog nooit gezien en ik moest heel dicht nader treden. Zij was geen bijzonder krachtig menschenkind, integendeel, eenigszins teer gebouwd, en zij keek mij aan met heele rustige diepblauwe oogen.

„Dat heeft er gespannen!” zeide zij glimlachend tot mij.

Nu herkende ik haar eerst; wij hadden eenmaal op dezelfde schoolbank gezeten, wij hadden elkaar echter sedert niet meer gezien.

„Wörner-Lies,” riep ik uit „hoe kan je dat doen? Weet je niet wat je had kunnen overkomen?”

„Niets ergers dan jou” zeide zij.

Haar wangen waren zacht rood getint, en nogsidderde haar hand, maar met dezelfde rust blikten de klare oogen mij aan.

„Hoe kan ik je dat vergelden?”

„O, heelemaal niet. Het was ook heelemaal niet juist om jouwentwille, ik zou het voor iedereen gedaan hebben, en zou het ook gedaan hebben. wanneer de paarden alleen waren geweest.”

Deze afwijzing deed mij op dat oogenblik pijn; eerst later erkende ik welk een grootheid daar achterstak.

„Maar je bloedt! Heb je pijn?”

„Neem mij eerst het paard af.”

Ik nam de halsters en voerde het gespan aan den kant van den weg, waar ik het rechter paard aan een boom vastbond. Toen ik weer naar het meisje keek merkte ik hoe haar gezicht vertrokken was. Zij leed blijkbaar zwaar onder de verscheidene huidafschavingen, die veel erger waren dan ik eerst gemeend had; zoo gauw zij echter merkte, dat ik haar aankeek, had zij weer haar vroolijke onbevangenheid.

„Het is wel een beetje hard gegaan, maar dat gaat niet anders in zoo'n geval.”

Ik begeleidde haar naar 't dorp, en voerde haar naar huis; en er was daar heel weinig wat tot haar verpleging had kunnen dienen. Nog dien zelfden avond stuurde ik een dokter er heen, en den volgenden morgen was mijn eerste gang naar Wörner-Lies.

Zij had sterke bloedingen geleden, en was nu bleek, kon niet loopen, en had waarschijnlijk hevige pijnen, al ontkende zij het ook. Een heele maand moest zij in de kamer blijven; en een heele maand, elken dag, eer ik aan den arbeid ging en eer ik mij ter ruste legde, ging ik tot haar, om naar haar te zien en met haar te spreken. En toen, een maand later, nam ik haar als mijn vrouw mee in den zaagmolen.

De menschen verwonderden zich, dat ik zoo een arm meisje trouwde, waar ik toch heel andere aanspraken had kunnen maken.

De menschen wisten immers heelemaal niet, hoe rijk zij was. Zij bracht de zon mee in het dal en een vroolijk gemoed, een paar gezonde aimen, en een goed hart.

Nu kon ik lachen om den vloek, waaraan anderen geloofden. Wij veroverden ons door den arbeid iederen dag een gelukkigen avond en schiepen om ons een wereld, waarin wij ons iederen avond op den volgenden morgen verheugden.

Nu waren de eischen die aan het waterrad gesteld werden niet meer zoo bescheiden, er moest een stuw-
vi-
ver aangelegd worden, en wij arbeidden in de hoop, door eigen kracht dat te bereiken waarnaar wij streefden. Liesbeth kwam het eerst op de gedachte, dat men nog andere werktuigen dan de eenvoudige trekzaag moest aanschaffen en wij deden het en het was goed. Reeds na een half jaar namen wij den tweeden knecht in dienst, na een jaar waren wij met ons vieren op den zaagmolen werkzaam.

Mevrouw Wilhelmina van der Horst—van der Lugt Melsert als Viola in „Driekoningenavond” van Shakespeare.

Deze welbekende Nederlandsche kunstenaar, sinds September 1912 met haar echtgenoot, den heer Adriaan van der Horst als directeur-regisseur, aan den Koninklijken Nederlandschen Schouwburg te Antwerpen, verbonden, heeft door haar veelzijdig talent de algemeene bewondering en achting van het Vlaamsche publiek verworven. Van elk harer rollen is de uitbeelding tot in de fijnste en diepste schakeeringen bestudeerd, en door het natuurlijkste en innigste doorvoelen tot een brok leven omgezet.
(Foto Van Boghaut.)

Men dacht nu heelemaal niet meer eraan, het te houden als vroeger; men ging in alles boven de oude grenzen uit en het was goed zoo.

Wij waren heel alleen, heel alleen door eigen kracht verder gekomen, veel verder dan onze voorouders op den zaagmolen, maar er kwam toen nog iets anders bij, en dat wil ik vertellen, omdat het nog er bij behoort. De plannen voor het nieuwe waterrad waren toen ter tijd al gemaakt, en er zou in den herfst mee begonnen worden, daar kwam op een dag in September een zeldzame gast tot ons in 't dal. Ik arbeidde op den zaagmolen en zag van verre een man komen, die in ons huis belang scheen te stellen.

Sedert vreemdelingen naar ons dal pelgrimstochten maakten, was dat niet zoo iets bijzonders, maar die man moest wel een heel bijzonder belang hebben. Hij bekeek alle bijzonderheden van het gebouw en haalde een fotografie te voorschijn, die hij met het huis vergeleek. Ik ging naar hem toe, en toen hij mij zag, zeide hij:

„Dat is het.”

„Wat bedoelt gij?”

„Dat is het huis,” zeide hij.

„Kent gij het huis?”

„Ik heb er al in gewoond.”

„Ik zou willen wedden dat het niet waar is.”

Hij glimlachte en beweerde, dat hij mij dat zou bewijzen.

Voor wij binnentraden, zeide hij: „De eerste deur gaat rechts open, de tweede links.”

Dat wist ik zelf niet en het bleek, dat hij gelijk had.

„De groene steenen kachel is één meter twintig breed, en daarvoor staat een eikenhouten bank.”

Hij had de kachel nog nooit gezien, en het stemde toch overeen.

Nu kwam mijn vrouw, en hij begroette haar als een oude bekende. Zij wist niets van hem. Ik nodigde hem uit plaats te nemen. Hij haalde een portret uit zijn zak en gaf het mij:

„Dit is mijn lastgever.”

Wij schrokken beiden: het was de beeltenis van mijn broer.

Hij zag er uit als iemand, die hard met het leven gekampt en het bedwongen had.

„Waar is mijn broer?”

„Dat is een van de vragen, die ik U niet beantwoorden zal,” sprak hij ernstig, „maar het gaat hem goed. En ik heb een zending aan u. aan u alleen.”

Mijn vrouw wilde weggaan, maar ik zeide:

„Er bestaat niets voor mij alleen.”

Zij bleef. Hij haalde een gesloten couvert uit zijn zak en gaf het mij. Het bevatte een wissel op een bank in Hamburg, over een bedrag, dat viermaal zoo groot was als dat, 't welk ik toentertijd mijn broer had meegegeven. Anders was er niets in het couvert.

Ik keek den vreemdeling vragend aan.

Hij verklaarde mij alles. Mijn broer had zijn fortuin gemaakt in de wijde wereld, en hij bezat een zaagmolen, die vijf-, zesmaal zoo groot was als de onze, en daarnaast stond een huis, ons huis, in een heel vreemde wereld, waar de boomen veel hoger groeien, waar de wilde dieren zeer dikwijls en de menschen zelden over de smalle wegen gaan. Hij had toen reeds drie dozijn menschen aan 't werk, en zijn eenige wensch was, dat zijn ouderlijk huis even welvarend zou zijn als zijn eigen. Daarvoor het geld en het aanbod, dat elke som, die voor het huis besteed kon worden, ter beschikking stond.

Het geld behield ik, en toen legde ik den grondslag tot den grooteren welstand, die toen een begin nam. Het waterrad werd gebouwd, een groote waterkeering aangelegd, en uit alle omliggende dorpen hadden de menschen veel verdiensten.

Toen het altijd beter ging op den zaagmolen, toen bloeiende kinderen om de moeder speelden en de welvaart die hier haar intrek nam velen ten goede kwam, die voorheen daar nooit aan gedacht hadden, toen verdween ook de vloek, die in den mond der menschen had voortgeleefd. Wij hadden reeds lang niets meer ervan gemerkt. Nu bouwde men weer huizen van ons timmerhout en vreesde niet meer dat zij zouden afbranden.

Een ding moet ik nog vertellen: het Telhuisje werd door een bliksemstraal getroffen. Ikzelf leidde het blusschingswerk, maar het was niet te redden, en het werd niet meer opgebouwd. Mij kwam het voor alsof de hemel reiner was geworden.

Mijn goede vrouw heeft nog de eerste kleinkinderen om zich heen zien spelen, toen ging zij heen. Zij is gestorven, doordat zij arme menschen, die een besmettelijke ziekte hadden, wilde helpen. Ik had voor haar geen schooner dood kunnen wenschen. Zij stierf, haar hand in de mijne, met een glimlach vol goedheid op het gelijkmatige, schoone gelaat. Haar dood was voor velen een verlies, haar leven was arbeid geweest, en haar grootste geluk anderen vreugde te geven.

Nu is het avond. Stil ligt de zaag, het waterrad rust, en mos zal er over groeien. Van mijn broer heb ik nooit meer gehoord.

Morgen probeer ik de turbine weer, en zij willen voor de eerste maal de electrische centrale laten loopen, die in den verren omtrek de menschen zal helpen om hun werk te doen. Een heele troep arbeiders, die allen goed verdienen, gaat nu daar beneden in en uit.

De turbine loopt sneller, zoo wil het de nieuwe tijd.

Het waterrad had ik met eigen handen gebouwd.

Het ging langzaam en toch kwamen wij aan het doel.